

โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๑๓๘
โครงเรื่องการเขียนบทความ
ร.อ.เกษม ยศไพบุลย์ สัมนาที่ ๔ หมายเลข ๐๔๐๕

ชื่อเรื่อง ฟิเดล อาเลฮันโดร กัสโตร รุซ

วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ให้ผู้อ่านทราบถึง คุณลักษณะของความเป็นผู้นำของ ฟิเดล อาเลฮันโดร กัสโตร รุซ (Fidel Alejandro Castro Ruz) ในประเด็นของการมีพลัง ความมุ่งมั่นในงาน รวมทั้งการนำบทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาผลงานของท่านมาประยุกต์ใช้

ภาพของชายผู้ไว้หนวดเครา อารมณ์เคร่งขรึม ใส่ชุดทหารสีเขียว สวมชิการ์แท่งโต ผู้ซึ่งเป็นผู้เป็นสัญลักษณ์ของประเทศคิวบา จะนึกถึงใครไม่ได้นอกจากผู้นำเผด็จการที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของโลก ฟิเดล อาเลฮันโดร กัสโตร รุซ ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ของคิวบามาเกือบ ๕๐ ปี การที่บุคคลคนหนึ่งก้าวมาสู่การเป็นผู้นำประเทศด้วยการปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองได้สำเร็จ ในขณะที่มีอายุเพียง ๓๓ ปี ถือเป็นผลงานที่โดดเด่นมาก ประกอบกับที่เขาสามารถดำรงอยู่ในอำนาจได้อย่างยาวนานร่วม ๕ ทศวรรษ ท่ามกลางการประกาศตัวเป็นปฏิปักษ์กับประเทศมหาอำนาจอันดับหนึ่งของโลกอย่าง สหรัฐอเมริกา ผ่านประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาถึง ๑๐ คน และเคยถูกพยายามลอบสังหารมากกว่า ๑๐๐ ครั้ง^๑ เหตุการณ์เหล่านี้พิสูจน์ได้ว่า เขากุมอำนาจในการปกครองได้อย่างเบ็ดเสร็จ รวมถึงมีความมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยวและทรงพลังมากในการปกครองประเทศคิวบา แม้ว่าฟิเดล คาสโตรจะเสียชีวิตไปแล้วในปี ๒๐๑๖ แต่หลักการความเป็นผู้นำที่โดดเด่นของเขา คือ การมีพลัง และความมุ่งมั่นในงานสมควรที่เราจะได้นำไปเป็นบทเรียน ในการใช้ชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อไป

โดยหากจะเริ่มต้นเรื่องราวแห่งหน้าชีวิตประวัติของ ฟิเดล อาเลฮันโดร กัสโตร รุซ หรือที่เรารู้จักกันในนามว่า ฟิเดล คาสโตร รัฐบุรุษแห่งคิวบานั้น คงต้องเริ่มต้นจากเส้นทางการปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองโดยเขามีบทบาทสำคัญในฐานะตัวแทนคนยากจน ที่ลุกขึ้นมาต่อต้านเจ้าของที่ดินอันร่ำรวยเพื่อเรียกร้องสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และยังได้ร่วมมือกับสหายนสำคัญ อย่าง “เซ กูวารรา” ร่วมกันปฏิวัติคิวบาเพื่อโค่นล้ม ฟุลเคนเซียว บาติस्ता ผู้นำเผด็จการที่สหรัฐอเมริกา หนุนหลังได้สำเร็จในปี ค.ศ.๑๙๕๙^๒ แต่ดังเช่นประโยคที่กล่าวกันว่า “กรุงโรมไม่ได้สร้างเสร็จในวันเดียว” การปฏิวัติคิวบาเต็มไปด้วยอุปสรรคมากมาย ในการปฏิวัติระยะแรก มีเป้าหมายบุกยึดคลังอาวุธในฐานทัพมองกาตา เมืองซานติเอโก เพื่อนำอาวุธที่ได้ก่อการปฏิวัติ แต่การปฏิบัติการดังกล่าวกลับล้มเหลวไม่เป็นท่า เพื่อนนักปฏิวัติของฟิเดลส่วนใหญ่ถูกสังหาร ส่วนฟิเดลถูกจับกุมตัว และถูกตัดสินจำคุก ภายหลังได้รับการปล่อยตัว และได้เข้าร่วมกับผู้ลี้ภัยในเม็กซิโก และเรียกตัวเองว่า ขบวนการ ๒๖ กรกฎาคม ในระหว่างนี้ ฟิเดลได้พบร่วมกับสหายนักปฏิวัติชาวอาร์เจนตินา “เซ กูวารรา” การต่อสู้กับกองทัพคิวบาของนายพล ฟุลเคนเซียว ที่มีกำลังพล ๓๐,๐๐๐ ถึง ๔๐,๐๐๐ นาย เมื่อเทียบกับฝ่ายกบฏของกัสโตรที่มีต่ำกว่า ๒๐๐ คน จำเป็นต้องมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำเรื่อง การมีพลัง เป็นสำคัญ ส่งผลให้ฟิเดล นำขบวนการ ๒๖ กรกฎาคม โค่นล้มอำนาจ

นายพล ฟุลเคนเซียสสำเร็จ หลังชัยชนะในการปฏิวัติ ฟิเดล คาสโตร ก็ได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำของคิวบา และเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบคอมมิวนิสต์แบบมาร์กซิสต์มาจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่ เซ กุวารรา ก็ได้รับตำแหน่งสำคัญในรัฐบาลของฟิเดล ไม่ว่าจะเป็นรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม รวมไปถึงผู้ว่าการธนาคารแห่งชาติ คิวบา เป็นที่ทราบดีว่า การขึ้นสู่อำนาจของฟิเดล คาสโตร โดยเฉพาะการกลายเป็นรัฐคอมมิวนิสต์ ทำให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ไม่พอใจเป็นอย่างมาก แต่ฟิเดลก็ดำเนินนโยบายต่อต้านและผลักดันอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา ออกไปจากการเมืองภายในคิวบาได้ เป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้นำคนอื่นในภูมิภาคละตินอเมริกา ดำเนินบทบาทต่อต้านอิทธิพลของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ อดีตประธานาธิบดีอีโว โมราเลส แห่งโบลิเวีย และอดีตประธานาธิบดีอูโก ชาเวซ แห่งเวเนซุเอลา^๑

จะเห็นได้ว่า ฟิเดล คาสโตร เป็นผู้นำที่เป็นนักต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่มีพลังเต็มเปี่ยมในการก้าวมาเป็นผู้นำประเทศผ่านเส้นทางที่ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ ไม่ใช่แค่พลังในการเปลี่ยนแปลงประเทศ ภายหลังจากที่ ฟิเดล คาสโตร ก้าวขึ้นมาปกครองประเทศคิวบา เขาแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศโดยทำให้ชีวิตผู้คนส่วนใหญ่ในประเทศคิวบาเปลี่ยนแปลงไปอย่างก้าวกระโดด ทำให้คนมีโอกาสได้เรียนหนังสือ และมีเข้าถึงระบบสาธารณสุขที่ดีขึ้น จนเป็นที่อิจฉาของประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ แม้ว่าหลังจากยึดอำนาจสำเร็จ เขาดำเนินนโยบายปกครองประเทศคิวบาแบบสังคมนิยมเต็มรูปแบบ เริ่มใช้มาตรการปฏิรูปที่ดิน และกระจายที่ดินไปให้อยู่ในมือคนยากจน เรียกเก็บภาษีรถหรูถึงร้อยละ ๘๐^๒ และกระตุ้นรายจ่ายรัฐบาลเพื่อลดอัตราการว่างงาน เขาเป็นผู้นำที่พัฒนาระบบการศึกษา การแพทย์ ทำให้ในแต่ละปีมีนักศึกษาแพทย์หลายพันคนจบการศึกษาในคิวบา และรัฐบาลส่งพวกเขาไปยังประเทศต่าง ๆ กว่า ๖๐ ประเทศทั่วโลกเพื่อช่วยเหลือด้านการแพทย์ การสาธารณสุข ทำให้อัตราการเสียชีวิตของทารกต่ำ และประชากรมีอายุยืนยาวเทียบเท่ากับประเทศยุโรปตะวันตก จนทำให้ประเทศคิวบาโดดเด่นไม่แพ้ประเทศใดในภูมิภาค รวมถึงอุตสาหกรรมยา ประเทศคิวบาจัดได้ว่ามีความทันสมัยระดับโลก ในการผลิตยา และวัคซีนให้กับหลายประเทศที่จำเป็น วิศวกรรมของฟิเดลที่สำคัญคือ ความมุ่งมั่นในการต่อต้านประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เขามองว่าเป็นศัตรูของประเทศ ที่เข้ามาโคบโกยผลประโยชน์ของประเทศ เนื่องจากตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคม คิวบาเคยเป็นอาณานิคม และแหล่งอุตสาหกรรมน้ำตาลของสเปน ก่อนจะเปลี่ยนมือมาอยู่ภายใต้อเมริกา หลังอเมการิบชนะสเปนในช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๙ หลังคิวบาได้รับเอกราช คิวบายังคงตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอเมริกา และบางช่วงเวลาก็ถูกอเมริกายึดครองเข้ามาบริหารโดยตรง เพื่อสกัดกั้นผลประโยชน์ภายในประเทศ เขาจึงประกาศยึดทรัพย์สินและธุรกิจของชาวอเมริกาในคิวบามูลค่ากว่า ๘๕๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เข้ามาเป็นของรัฐ และการเริ่มต้นความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหภาพโซเวียตได้ทำให้สหรัฐอเมริกา มีความวิตกกังวลมากขึ้นในช่วงสงครามเย็น เป็นเวลากว่า ๕ ทศวรรษในการต่อสู้ทางการเมืองกับสหรัฐอเมริกา ผ่านประธานาธิบดีถึง ๑๐ คน และเขายังถูกพยายามลอบสังหารหลายร้อยครั้ง จากการดำเนินนโยบายดังกล่าว และเขาก็รอดจากการลอบสังหารทุก ๆ ครั้ง ตั้งแต่การบุกยิงประชิดตัว การวางระเบิด แอบผสมยาพิษในซิการ์ที่สูบ ใส่พิษแบคทีเรียในผ้าเช็ดหน้า หรือวางแผนให้นักบินทำให้เครื่องบินของเขาตก จนฟิเดล ได้รับสมญา “แมวอมตะเก้าชีวิต”^๓

จะเห็นได้ว่าเส้นทางในชีวิตการเป็นผู้นำของเขา เป็นประวัติที่น่าสนใจ และควรค่าแก่การจดจำและนำมาศึกษาเป็นบทเรียน บทบาท ความสามารถ และลักษณะความเป็นผู้นำมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้นำ ในทุกยุคทุกสมัย สังเกตได้จากคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ในเรื่องการมีพลังในการต่อสู้ปฏิวัติคิวบา ที่เต็มไปด้วยอุปสรรค เขาก็มีพลังที่จะทำงานนี้ให้สำเร็จเพื่อปลดปล่อยประชาชนคิวบาจากการถูกกดขี่ ดังเช่นในการปฏิบัติราชการของเรา ถ้าเรามีความมั่นใจในงานที่เราทำเพื่อประโยชน์ เราจะใช้พลังของเราทำงานให้สำเร็จอย่างไม่ท้อถอย และการมุ่งมั่นในงาน แม้เส้นทางที่ยากลำบากของเขา การเป็นผู้นำเผด็จการของเขา การมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศด้านการศึกษา และการแพทย์อย่างยาวนานกว่า ๕๐ ปี แม้เขาไม่ได้นำจดจำแบบฮีโร่ตลอดกาล ในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่สิ่งที่เราทุกคนไม่สามารถปฏิเสธได้คือ เขาเป็นผู้นำประเทศหนึ่งที่สร้างดุลอำนาจสำคัญ และกล้างัดข้อกับประเทศมหาอำนาจของโลก การต่อสู้ของเขา เกิดขึ้นมาจากความเชื่อมั่นและศรัทธาในอุดมการณ์ ที่ทำเพื่อประเทศชาติ เช่นเดียวกับการทำงานของของเรา ถ้าเรายังมีเข็มมุ่งในการทำงาน และเดินตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ จะทำให้งานสำเร็จลุล่วงได้ตามที่วางแผนไว้ แม้ว่าจะอุปสรรค หรือปัญหาเกิดขึ้นระหว่างทางก็ตาม จะเห็นว่าการนำคุณลักษณะความเป็นผู้นำของฟิเดล คาสโตร มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เป็นหนทางหนึ่งที่จะใช้แก้ไขปัญหา หรืออุปสรรคให้ผ่านไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ ทำให้ได้ทราบถึงบทเรียนที่มีคุณค่าเป็นแนวทางแก่คนรุ่นหลัง การศึกษาชีวประวัติ และผลงานของ ฟิเดล คาสโตร ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศคิวบา ซึ่งอยู่ในความทรงจำของประชาชนประเทศคิวบา และผู้คนทั่วโลก ผ่านเรื่องราวของลักษณะความเป็นผู้นำทั้งด้านการมีพลังในการต่อสู้ปฏิวัติคิวบาที่ และความมุ่งมั่นในงานในการพัฒนาประเทศคิวบามายาวนานกว่า ๕๐ ปี สิ่งเหล่านี้จึงเป็นประโยชน์อย่างมากที่ในการศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้นำ เรื่องการมีพลัง และการมุ่งมั่นในงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และเพื่อสร้างความสำเร็จขององค์กรและสร้างคุณประโยชน์ต่อ ดังคำให้สัมภาษณ์ของฟิเดลว่า “ผมเริ่มการปฏิวัติพร้อมกับคนอื่นอีก ๘๒ คน ถ้าผมจะก่อการปฏิวัติอีกครั้ง ผมคงร่วมมือกับคน ๑๐ ถึง ๑๕ คน พร้อมกับแรงศรัทธาแน่นแน มั่น ไม่สำคัญหรอกว่าคุณจะมีคนจำนวนน้อยแค่ไหน ตราบที่ คุณมีความศรัทธาและมีแผนปฏิบัติการ ”

บรรณานุกรม

^๑ BBC. “ฟิเดล คาสโตร ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ของคิวบามาเกือบ ๕๐ ปี”

[ออนไลน์]. ๒๕๕๙. เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-38122623> สืบค้น ๒ มกราคม ๒๕๖๕

^๒ ผศ.นุชธิดา ราศรีวิสุทธิ. **ปฐพีวิทยาคิวบา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปิปปี้, ๒๕๖๒

^๓ A day. “รู้จัก ‘ฟิเดล คาสโตร’ ผู้นำคิวบาที่คน love ก็เยอะ คน hate ก็มาก”[ออนไลน์]. ๒๕๕๙.

เข้าถึงได้จาก <https://adaymagazine.com/global-1/> สืบค้น ๒ มกราคม ๒๕๖๕

^๔ TheMomentum. “ความตายของฟิเดล คาสโตร และความล่มสลายของระบอบสังคมนิยมในคิวบา”.

[ออนไลน์]. ๒๕๖๐ เข้าถึงได้จาก <https://themomentum.co/fidel-castro/> สืบค้น ๒ มกราคม ๒๕๖๕